

Meelis Uustal
Tallinna Keskkonna- ja
Kommunaalamet

Teie 19.05.2025 nr 10-11/833 - 2

Meie 16.06.2025 nr 13-2/1403-59

**Seisukoht Harju maakonnaplaneeringu
maavarade teemaplaneeringu ja KSH aruande
eelnõudele esitatud arvamuse kohta**

Austatud Meelis Uustal

Täname Teid Harju maakonnaplaneeringu maavarade teemaplaneeringu (teemaplaneering) ning keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande eelnõule esitatud arvamuse eest.

Esitame Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastused esitatud ettepanekute kohta:

1. Märkite, et KSH aruanne ei käsitle mõju Pirita jõe hoiualale (KLO2000005), kuigi see oleks asjakohane, arvestades Vão karjäärist väljapumbatava põhjavee juhtimist Pirita jõkke. Pirita jõe hoiuala kaitse-eesmärk on tagada Euroopa Liidu nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ II lisas nimetatud liikide - hariliku hingu (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*), jõesilma (*Lampetra fluviatilis*) ja lõhe (*Salmo salar*) - ning I lisas nimetatud elupaigatüübi - jõgede ja ojade (elupaigatüüp 3260) - kaitse.

Vastusena selgitame, et Vão riigi huviga lubjakivi ala näol on tegemist olemasoleva karjääri laiendusega, mis paikneb inimtegevusest oluliselt mõjutatud alal. Pirita jõe hoiuala ja riigi huviga ala vahele jäävad 4-realine Tallinna ringtee, olemasolev raudtee ja rajamisel olev Rail Baltica raudtee ning tööstus- ja elamualad. Sellest tulenevalt ei ole ekspert näinud teemaplaneeringu staadiumis vajadust läbi viia Natura eelhindamist Pirita jõe hoiualale. Teemaplaneeringu koostamisel puudub teadmine, et Vão riigi huviga kaevandamiseks sobivalt alalt hakataks juhtima vett Pirita jõkke. Sellised küsimused lahendatakse võimaliku kaevandusloa taotlemise staadiumis, millele vajadusel algatatakse KMH (või Natura hindamine).

2. Toote välja, et tegite 24.03.2023 kirjaga nr 10-11/251-2 ettepaneku välistada teemaplaneeringu koostamisel uute karjäärade rajamine ja olemasolevate karjäärade laiendamine Tallinna linna haldusterritooriumil, et säilitada väärtuslik elukeskkond ning üldplaneeringus ettenähtud rohealad. Ettepaneku aluseks olid Tallinna Linnavolikogu keskkonnakomisjoni 10. mai 2021. aasta koosoleku otsus ning Tallinna Linnavolikogu keskkonna- ja kliimakomisjoni 17. jaanuari 2023. aasta otsus. Rahandusministeerium teatas oma 24.04.2023 kirjaga nr 15-8/994, et ettepanekut kaalutakse planeeringulahenduse koostamisel. Siiski ei leidnud Te esitatud materjalidest viidet sellele, et nimetatud küsimust oleks sisuliselt käsitletud.

Vastusena selgitame, et Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalametiga 29.10.2024 toimunud kohtumise tulemusena otsustati kompromissina välja arvata riigihuviga alade hulgast osaliselt Männiku 1 ala – Männiku teest lääne poole jääv riigikaitseala. Kompromissina toetas amet

võimaliku kaevandamiseks sobiva alana oma territooriumil Saku karjääri põhjapoolseid alasid, mis kategoriseerimise tulemusel jäid rohelisse ja kollasesse kategooriasse, va kollases kategoorias olev maismaa osa, mis on orhideede kasvukoht. Nõustume, et Lasnamäe tööstusalade üldplaneeringus ei ole teemaplaneeringuga kaevandamiseks sobivatele aladele määratud mäetööstusmaad, vaid tootmis- ja ettevõtlusala. Samas on tegemist alaga, mis asub vahetult mäetööstusmaa kõrval, kahe kaevandamisala vahel ning on selgelt tööstusliku iseloomuga. Võrreldes mitmegi teise alaga, mõjutab kaevandamine piirkonnas ruumi iseloomu tunduvalt vähem ning sobib maakasutuse poolest piirkonda paremini. Pärast maavara kaevandamise lõppu on võimalik maa korrastada nii, et maa-ala saab kasutada tootmis- ja ettevõtlustegevuseks.

3. Märkite, et Kliimaministeeriumi andmetel on 2024. aasta juuli seisuga maakonnas kehtivate keskkonnalubade alusel kasutuses piisavalt ehitusliiva, tagades varustuskindluse kuni 31 aastaks. Ka KSH aruanne märgib, et täiendavaid uusi alasid ehitusliiva kaevandamiseks ei ole vaja kasutusele võtta. Sellest tulenevalt küsite: miks on vajalik teemaplaneeringus määrata piirkonnad, kus oleks võimalik teostada liivauuringuid ja kaevandamist?

Vastusena selgitame, et teemaplaneering toob välja, et Tallinn-Saku liivamaardlas võib tekkida planeeringu kehtivusperioodi lõpuaastatel ehitusliiva puudujääk. Seetõttu näeb planeering ette maardlate laiendamiseks alad, et vältida alal looduskeskkonnast või planeeringutest tulenevaid täiendavaid piiranguid tulevikus. Kuigi riigi huviga liiva alade puhul on kontuurid selgelt välja joonistatud, siis riigi eesmärk on määratud alal võimalikult suures osas maavara ammendada ja ala terviklikult käsitleda. Varustuskindluse hinnang ei võta hetkel arvesse, et osa varust paikneb tehnoloogiliselt keeruliselt ligipääsetavas asukohas ja ei ole garantiid, et seda liiva materjali on võimalik täies ulatuses kaevandada. Samuti on Tallinna-Saku liivamaardla puhul mõistlik vaadata ala pikema ajaperspektiiviga kui ainult aastani 2050, kuna antud piirkonnas on kujunenud välja vastavad tööstused, taristu ja kaevandamise kultuur.

4. Märkite, et teemaplaneeringu koostamise käigus on otsustatud turvast mitte käsitleda, kuigi teemaplaneeringu algatamise otsuse kohaselt oli üheks eesmärgiks ka potentsiaalsete turba kaevandamise alade määramine. 22. juulil 2024 jõustus keskkonnaministri määruse nr 87 muudatus, millega uuendati turba kaevandamiseks sobivate alade nimekiri. Selle muudatuse tulemusel on vähemalt aastani 2030 määratletud riiklik huvi turba kaevandamise paikade ja võimalikkuse osas. Arvestades, et teemaplaneeringu eesmärk on tagada maavarade varustuskindlus kuni aastani 2050, peate otstarbekaks käsitleda planeeringus ka turba kasutusvõimalusi.

Vastame, et teemaplaneeringu seletuskirja sissejuhatuses on selgitatud, et turba osas teemaplaneeringuga riigi huviga alade määramine ei ole enam vajalik, kuna riik on 22.07.2024 keskkonnaministri määruse nr 87 muudatusega riigi huvi turba kaevandamise osas juba ära kujundanud. Määrusega uuendati turba kaevandamiseks sobivate alade nimekirja selliselt, et Harjumaa osas ei ole turba osas midagi planeerida.

5. Juhite tähelepanu, et Maves OÜ koostas 2022. a Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalameti ja Saku Vallavalitsuse tellimisel uuringu „Tallinn-Saku liivamaardla kaevandamise suundumused“. Uuringus tehtud hüdrogeoloogiline mudeldamine näitas, et olemasolevad andmed ei võimalda teha kindlaid järeldusi veetasemete säilimise kohta. Seetõttu ei saa enne piisava seire ja uue mudeldamise valmimist lubada uut veealust kaevandamist. Usaldusväärse veebilansi arvutamiseks tuleb koguda mõõtmisandmeid vähemalt 3-5 aasta jooksul kogu maardla ulatuses. Seire eesmärk on tagada järvede veevarude säilimine ja vältida veekadu väljapoole valgala. See nõue peab olema arvestatud Tallinna-Saku maardla võimaliku laiendamise korral. Paraku piirdub teemaplaneering hetkel üksnes üldise märkusega, et hüdrogeoloogilisi uuringuid on vaja. Samuti ei kajasta KSH aruanne Maves OÜ uuringut. Palute teemaplaneeringusse ja KSH aruandesse lisada konkreetsed

juhised kaevandamislubade (eriti veealuste) menetluseks ning täpsustada, kes korraldab ühtse seire: kas riik või see jääb kohalike omavalitsuste kanda. Igal juhul peab seire hõlmama kogu maardlat, kuna kumulatiivset mõju ei saa hinnata üksikute lubade või uuringute põhjal.

Vastusena selgitame, et hüdrogeoloogilist uuringut teemaplaneeringu koostamise raames ei tellita, seega tänasest lahendusest oluliselt detailsemaks minna ei saa. Selliseid täpseid hinnanguid ei ole võimalik maakonnaplaneeringu tasemel anda ja seda tuleb teha eraldiseisvalt.

6. Märkite, et teemaplaneeringu seletuskirja punktis 3.4. on välja toodud meetmed loomastiku, taimestiku ja rohevõrgustiku kaitseks. Palute antud meetmed üle vaadata ning nende täpsustamisel arvestada OÜ Rewild poolt 2025 aastal koostatud uuringuga „[Suur- ja väikeimetajate elupaikade sidususe parandamine Tallinnas](#)“.

Vastusena selgitame, et oleme läbi analüüsinud OÜ Rewildi uuringu ja toonud planeeringusse üldisi tingimusi leevendavate meetmetena. Asukohapõhiselt ei ole maakonnaplaneeringu tasandil võimalik täpsemaks minna. OÜ Rewildi uuringust lähtuvalt oleme materjale täiendanud järgmiste tingimustega: *Rohevõrgustiku sidususe tagamiseks tuleb kaevandamispiirkondades vältida olukordi, kus kaevandusest tulenevad teed ja rajatised katkestavad või tõkestavad loomade ja taimede looduslikke liikumis- ja levikuteid. Vajadusel tuleb kavandada eritasandilisi läbipääse, rohekoridore või muid sidusust säilitavaid lahendusi. Loomadele olulistest liikumiskoridorides tuleb projekteerida kitsad sõiduteed haljasribadega, kasutada minimaalselt piirdeid ning võimalusel rajada spetsiaalsed alt- või ülepääsud. Väikeulukite jaoks lisada varjevõimalused (hekkide ja põõsastena) ning tagada läbipääs veekogude või kuivenduskraavide kohal.*

7. Märkite, et Tallinna Linnavalitsus saab rohkelt kaebusi, mis on seotud kaevandustegevuse tagajärjel väljaspool mäeeraldist ja selle teenindusmaad, eelkõige avalikel teedel, tekkiva müra ja tolmu (Väo karjäär). Kehtiva maapõueseaduse kohaselt reguleerib keskkonnaluba üksnes mäeeraldisel ja selle teenindusmaal toimuvaid tegevusi ning lubab kehtestada leevendusmeetmeid vaid nende alade otsestele keskkonnamõjudele. Kuna kaevandamisest tulenevad mõjud avalduvad sageli ka väljaspool nimetatud alasid, kuid on siiski otseselt seotud kaevandustegevusega, leiate, et kaevandajal peaks olema kohustus rakendada leevendusmeetmeid ka nende mõjude vähendamiseks. Kahjuks ei võimalda praegune keskkonnaloa menetluse praktika selliseid meetmeid ette näha. Seetõttu teete ettepaneku täiendada maapõueseadust, et võimaldada kaevandamisloas seada kõrvaltingimusi ka leevendusmeetmetele, mis jäävad väljapoole mäeeraldise piire.

Vastusena selgitame, et teemaplaneeringu koostamise raames on võimalik osapooltel teha ettepanekuid õigusruumi muutmiseks. Planeeringu koostamise protsessis laekunud õigusruumi muutmise ettepanekud on esitatud Kliimaministeeriumile. Teavitame, et Kliimaministeerium on algatanud maapõueseaduse väljatöötamiskavatsuse, mille raames analüüsitakse seadust tervikuna ja Teie toodud küsimustele annab see protsess vastused.

8. Märkite, et kuna Tallinna–Saku liivamaardla paikneb kahe omavalitsuse piiril ning liiva kaevandamisalade määramine tekitab mitmeid küsimusi, teete ettepaneku korraldada kolmepoolne kohtumine.

Tervitame ettepanekut korraldada kolmepoolne kohtumine.

Avalikul väljapanekul laekunud arvamusi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi seisukohti tutvustame avalikel aruteludel, mis toimuvad:

05.06.2025 algusega kell 18.00 Lääne-Harju Vallavalitsuses (Rae 38, Paldiski)

09.06.2025 algusega kell 18.30 Tabasalu Kooli algklasside majas (Kooli 7, Tabasalu)
11.06.2025 algusega kell 18.00 Kostivere Kultuurimõisas (Mõista tee 2, Kostivere)
12.06.2025 algusega kell 18.00 Hüüru mõisas (Jõe tee 2, Hüüru)
16.06.2025 algusega kell 18.00 Kuusalu Rahvamajas (Keskväljak 10, Kuusalu)
17.06.2025 algusega kell 18.00 Nõmme maja saalis (Valdeku 13, Tallinn)
19.06.2025 algusega kell 18.00 veebis (aruteluga liitumise link lisatakse planeeringu veebilehele arutelule eelneval päeval)

Avalikul väljapanekul esitatud arvamuste alusel täiendame teemaplaneeringu materjale ning edastame need arvamuste esitajatele paari kuu jooksul.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ivan Sergejev
planeeringute asekancler

Agnes Lihtsa
+372 5819 0538 agnes.lihtsa@mkm.ee